Emperyalist Savaşı Devrimci Savaşa Dönüştür!

09.11.2026 • Ekim Devrimi Yazıları, Güncel Müdahaleler • Yeni Komunizm

Editörün Notu: Bu konuşma, Alınteri, KÖZ ve SMF'nin düzenlemiş olduğu "Ekim Devriminin Mirası, Sınıfa Karşı Sınıf Savaşı" adlı panelde yapılmıştır. Konuşmanın mentini, öneminden dolayı okurlarımızla paylaşıyoruz.

Bugün ele alacağımız meseleyi birkaç alt başlıkta tartışmak istiyoruz. Temelde, komünizmin sosyal demokrasiden tarihsel olarak ayrılmasına ve İkinci Enternasyonal'in 1914'te iflas eden çizgisine odaklanacak, bu ayrışmanın bugün ne ifade ettiğini sorgulayacağız. Lenin, bu iflastan önce yazdığı *İki Taktik*'te, iflasın ardından ise *İkinci Enternasyonal'in Çöküşü* ve *Sosyalizm ve Savaş*'ta; Mao ise *Çin Toplumunda Sınıfların Tahlili* ve *Yeni Demokrasi Üzerine*'de kritik bir soruyu yanıtlamaya çalıştı: Devrimin dostları ve düşmanları kimlerdir? Savaş koşullarında bu soru, kimin hangi cephede durduğunu belirlediği için daha da yakıcı hâle gelir. Biz de bu soruyu bugünün bağlamında, yani 1990'lardan itibaren hegemonik hâle gelen tek kutuplu dünyanın çözülmesi, emperyalistler arası çelişkilerin keskinleşmesi ve insanlığın sonunu getirebilecek bir üçüncü dünya savaşı ihtimali karşısında ele alacağız.

Anakronizme düşmeden, 1914'ün dünyası ile bugünün dünyası arasındaki temel benzerlikleri ve farkları ele almaya çalışalım. 1914'ün arka planında kapitalizmin eşitsiz gelişimi yatıyordu. Geç sanayileşen Almanya çelik üretiminde İngiltere'yi geçmiş, kimya ve elektrik gibi yeni sanayilerde hızla öne çıkmıştı; ancak dünyanın sömürgeler ve nüfuz alanları olarak paylaşımında bu gücüyle orantılı bir yere sahip değildi. Bu dengesizlik, emperyalist güçleri kendi aralarındaki çelişkilere rağmen iki bloğa ayırdı: Bir yanda Almanya, Avusturya-Macaristan ve (1914'te tarafsız kalıp ertesi yıl karşı safa geçecek olan) İtalya; öte yanda Fransa, Rusya ve İngiltere'nin oluşturduğu Üçlü İtilaf. Paylaşım mücadelesi bir dizi krizle kendini gösterdi: 1905 ve 1911 Fas krizleri, Avusturya-Macaristan'ın 1908'de Bosna-Hersek'i ilhakı ve 1912-13 Balkan

Savaşları sırasında büyük güçler defalarca savaşın eşiğine geldi. Buna eşlik eden silahlanma yarışında İngiltere ile Almanya arasında deniz üstünlüğü için kıyasıya bir mücadele yaşandı, kara orduları büyütüldü ve Fransa askerlik süresini üç yıla çıkardı. Askeri planlar da hızlı ve kısa bir savaş varsayımına dayanıyordu: Almanya'nın Schlieffen Planı, Rusya'yla ikinci cephe açılmadan Fransa'yı birkaç haftada yenmeyi; Fransa'nın Plan 17'si ise erken ve topyekün bir saldırıyı öngörüyordu. Bu, beraberinde kısa savaş yanılsaması ve katı seferberlik takvimlerini getirdi.

Bugünün Dünyası

Bugün savaşlar, çatışmalar ve nüfuz alanı tartışmaları da tıpkı 1914'te olduğu gibi emperyalist güçlerin birbirleri ile olan rekabetinin bir sonucu olarak ortaya çıkıyor. 2026'da Pekin Zirvesinde bir araya gelen Trump'a Çin devlet başkanı Xi'nin "Thukydides Tuzağını" aşabilecek miyiz sorusu geç sanayileşen Almanya'nın İngiltere'nin konumuna meydan okumasını yani yükselen bir emperyalist güç ile yerleşik emperyalist güç arasındaki gerilimin savaşa dönüşmesi ihtimaline karşı tarafların gerilimi ne kadar derinden kavradığını gösteriyor. Bugünün kaynak rekabeti; hem nadir toprak elementleri ve enerji gibi kaynaklar hem de yapay zeka, yarı iletkenler gibi teknoloji alanında yaşanıyor. En derin fark ise kapitalist-emperyalist sistemin daha da küreselleşmiş olması; yani ABD-Çin'in birbirlerine üretim zinciri anlamında bağlı olmaları ancak bu durum çelişkileri daha da keskinleştiriyor.

Balkanlar coğrafyasında çizilen sınırlar ve takiben gelişen bölgesel krizlerin izlerini bugün görmemek çok zor. Yine söylemiş olduğumuz gibi kapitalist-emperyalizmin daha da küreselleşmesi bu bölgesel çatışmaların ve gerilimleri birbirlerine son derece yakından bağlıyor. İsrail'in ABD ile ortaklaşa yürüttüğü Gazze'de yaşanan soykırım, bu gelişmelere bağlı spiral olarak gelişen Lübnan, Irak, İran ve Yemen'de başlayan veya süregiden çatışmaların yanı sıra Ukrayna'da ABD-NATO ile 21. Yüzyıl koşullarında bir vekalet savaşı yürüten Rus emperyalizmi ve günümüzün "Saraybosnası" olma potansiyeli taşıyan Tayvan. ABD'nin Monroe Doktrini'ni yani Amerikaları kendi arka bahçesi olarak görme siyasetini derinleştirerek Venezuela'da Maduro'yu gangesterce kaçırması.

Devrimin dostları ve düşmanları kimlerdir?

Dostlarımız kesinlikle emperyalist ülkeler değildir! Dostlarımızı belirlerken bir ülkenin, siyasetin, yapının tek başına ABD'nin karşısında durup durmaması belirleyici değildir! Lenin ne emperyalizmi tanımlarken ne de emperyalist tanımlamasını yaparken diğer ülkelerin hegemon emperyalist güç karşısındaki konumlarına veya maksatlarına, niyetlerine bakmadı, ekonomik ve siyasi temelleriyle ilgilendi! Sermaye ihracının belirleyiciliği, finans kapitalin egemenlik kurduğu ve dünyanın büyük güçler arasında paylaşılması mücadelesini inceledi.

Bugün Çin, kişileşmiş sermaye olarak milyarderleri ve dünyanın varlık bakımından en büyük bankalarını bünyesinde barındırıyor; tekellerin varlıkları devletle iç içe geçerek dünyanın en büyükleri arasında yer alıyor. Kuşak ve Yol Girişimi gibi sermaye ihracını hem ekonomik hem de siyasal olarak araçsallaştıran devasa projelerle Çin sanılanın aksine dünyanın en büyük sermaye ihracatçılarından biri. Kongo'daki kobalt madenlerinin büyük kısmının Çinli şirketlerin kontrolünde olması hammadelerin doğrudan Çin sermayesinin eline geçtiğini gösterir. Limanlar ise bu nüfuz genişletmenin en önemli alanlarından: Sri Lanka, borç krizi içinde Hambantota Limanı'nın kontrolünü 99 yıllığına bir Çin şirketine devretti. Pakistan'daki Gwadar Limanı, Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru kapsamında bir Çin devlet şirketi tarafından işletiliyor. Yunanistan'da ise Pire Limanı, Batılı alacaklıların dayattığı özelleştirme programı kapsamında Çinli COSCO'ya satıldı. Yani Çin sermayesi, Batılı finans kapitalin yarattığı borç krizlerinden yararlanarak nüfuz alanını genişletiyor. Askeri alanda Çin, Güney Çin Denizi'ndeki tartışmalı deniz alanlarında mercan resiflerini tahrip ederek yapay adalar inşa ediyor, Filipinler ve Vietnam gemilerine karşı güç kullanıyor ve 2016'daki uluslararası tahkim kararını tanımayarak askeri varlığını genişletiyor. 2017'de Cibuti'de ilk yurtdışı askeri üssünü açtı. Nadir toprak elementlerine getirdiği ihracat kısıtlamaları da tekel gücünün siyasi bir baskı aracına dönüştüğünü gösteriyor.. Bir ülkenin geçmişte sosyalist olmasına bakarak veya niyetini okuyarak yapacağımız tespitler bizleri iflas çizgilerine götürür.

Gelelim Rusya'ya, ekonomik olarak Çin'e kıyasla zayıflığına rağmen Lenin'in Çarlık Rusyası ile ilgili tespitlerini ve onu ekonomik geriliğine rağmen neden emperyalist bir güç olarak nitelendirdiğini, kapitalizm öncesi üretim araçları ve ilişkilerin kapitalist-emperyalizmle ve askeri güçle nasıl iç içe geçtiğini hatırlayalım. Bugün aynısını Rusya'nın enerji tekelleri ve askeri gücüyle yapısallaştırabiliriz. 2008 Gürcistan işgali, Kırım'ın ilhakı, Suriye iç savaşı, Kazakistan'a

asker gönderilmesi ve Ukrayna işgali. Wagner ve benzeri askeri yapılarla Afrika'da maden ve güvenlik karşılığı kurulan nüfuz ilişkileri askeri kompleks ve sermayenin iç içeliğini vurguluyor.

İkinci Enternasyonalci İflasın Çizgisi: Düşmanlarımız Kimlerdir?

1914'ten iki yıl önce Basel'de sosyalistler toplandıklarında emperyalistler arasındaki savaşın nasıl bir fırsata dönüşebileceği sosyalistlerin burada oynayabileceği rol tartışılıyordu. Ancak Mao'nun dediği gibi siyasi çizgi tayin edicidir. Kağıt üstünde kalan vurgular, bu partilerin yıllardır parlamentarizm ve reformizm içinde biriktirdiği oportünist çizgiyi değiştiremedi. Basel kongresinden iki yıl sonra Fransız sosyalistleri "Prusya militarizmine karşı" cumhuriyeti savunduklarını ve union sacre için "sınıf mücadelesini askıya aldıklarını" deklare ettiler, Fransız işçi hareketinin temel direği CGT savaşa destek verirken sosyalist Albert Thomas silah üretiminden sorumlu bakan oldu. Plehanovcular ilse Almanya tehlikesine karşı İtilafçı emperyalistleri desteklerken Almanya'da Kautsky "ultra-emperyalizm" teorisi ile bu teslimiyeti örterken partisi ve Avusturyalı sosyal demokratlar her ikisi de Rus saldırısına karşı ülkeyi savunmak için savaş kredilerine evet oyu verdi. Bütün bu tutumlar farklı oportünist ve sosyal-şoven çizgilerin uzantısıdırlar. Bir savaşı değerlendirirken "kim önce saldırdı?" veya "hangisi daha kötü" gibi sorular bizi gerçek tespitlerden uzaklaştırır esas mesele hangi sınıfların hangi siyasetin devam ettiği meselesidir!

Bugün ABD'yi baş düşman ilan edip Rusya ve Çin'i ve bilumum gericiliği anti-emperyalist olarak görmek bu emperyalistleri çok kutuplu dünyanın öncüsü olarak desteklemek İkinci Enternasyonalciliktir! 1914'ün sosyal şovenleri kendi burjuvazilerini desteklerken bugün bir emperyalist kampı öbürüne tercih eden bu çizginin özü aynıdır: Dostlar ve düşmanlar bilimsel tespitlerle sınıf temelinde değil emperyalist kamplar arasındaki saflaşma temelinde belirleniyor.

Dostlarımız kimlerdir?

Mao'nun bu sorusuna verilen yanıt bugün şudur: Devrimin dostları; emperyalist kampların hiçbiri veya bunların siyasi uzantıları ve/veya vekilleri değillerdir. Devrimin dostları, her ülkenin işçi sınıfı, ezilen halkları ve geniş halk kitleleridir. Bu bizleri emperyalist savaşlara ve saldırganlığa karşı çıkma konusunda ise tereddütlü hale getirmemelidir. ABD-İsrail'in İran'a saldırılarının gayrimeşru olduğunu söylemek ve bu saldırıların karşısında konumlanmak bizi

yoldaşlarımızı katleden ve kadınları baskı altında tutan İran'ın molla rejimiyle aynı yerde konumlandırmayacağı gibi ABD'nin Venezuela'daki gangster saldırılarını gayrimeşru ilan etmek Maduroya ve Bolivarcılara açık çek vermek demek değildir: Mao'nun da söylediği üzere, bir her zaman ikiye bölünür.

Liebknecht'ten bu yana baş düşman kendi ülkendedir

Şimdiye kadar, hiçbir emperyalist kampa ve onların siyasi vekillerine umut bağlamamanın, herhangi bir siyasal durum karşısında hangi sınıfın çıkarlarının ve çizgisinin egemen olduğunu sorgulamanın önemini açıklamaya çalıştık. Ancak bu tek başına yeterli değildir. 1914'te savaşa karşı duranlar, tüm emperyalist kampları reddetmenin yanında iki ilke daha ortaya koymuştu: Lenin'in devrimci yenilgiciliği ve Liebknecht'in "baş düşman kendi ülkemizdedir" ilkesi. Liebknecht, Alman emperyalizmine karşı mücadele ederken İtilaf'ı desteklemedi. Lenin de Rus işçilerine kendi hükümetlerinin yenilgisini savunmayı önerirken Alman emperyalizminin zaferini savunmadı; Çarlığın savaşta alacağı darbelerin yaratacağı krizi devrim için bir fırsat olarak görüyordu ve bu ilkeyi emperyalist savaşa katılan her ülkenin devrimcileri için geçerli sayıyordu. Yenilgicilik formülü, savaşa karşı çıkan sosyalistler arasında bile tartışılmıştı, ama özü açıktı: Her ülkenin devrimcisi, savaşın yarattığı krizi kendi egemen sınıfına karşı kullanmalıdır.

Bugün emperyalist bloklardan birine yaslanmadan da sosyal şovenizme düşmek mümkündür: Kendi egemen sınıflarımızın ve hâkim ulus şovenizminin değerlerine hizalanmak. Türk devletinin bölgesel güç olma hedeflerini ve sınır ötesi operasyonlarını "milli" ya da "anti-emperyalist" olarak sunmak, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını Batı'nın bir oyunu olarak görmek bu çizginin örnekleridir. Lenin'in ısrarla vurguladığı gibi, ezen ulusun sosyalistleri ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkını savunmadıkça enternasyonalist olamaz. Bu, kesinkes reddetmemiz ve karşı mücadele yürütmemiz gereken bir sosyal şovenist çizgidir.

Bu yüzden bir NATO ülkesi olan Türkiye'de komünist tutum üç şeyi birlikte gerektirir: ABD-NATO emperyalizmine karşı mücadele, İncirlik'ten Kürecik'e kadar ülkedeki NATO varlığına ve militarizme karşı durmak; kendi egemen sınıfımıza ve onun şovenizmine karşı mücadele; ve bunların hiçbirini başka bir emperyalist kampa umut bağlayarak yapmamak ve bu savaşı dünya

proleter devriminin bir parçası olarak, proleter dünya devrimini güçledirme temelinde gerçekleştirmektir. Emperyalist savaşa karşı devrimci savaşı inşa etmenin temeli ve yönelimi budur!